



Muistio esityksestä hakemukseksi Euroopan komissiolle lisärahoituksen saamiseksi rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen Suomen ohjelmaan ohjelmakaudella 2021 – 2027

Tausta

EU:n rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineelle on laadittu rahoitustukivälinettä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1148 artiklan 13 edellyttämä ohjelma. Ohjelmassa olevien painopisteiden tulee olla yhdenmukaisia unionin painopisteiden ja haasteiden kanssa ja ohjelman tulee vastata näihin painopisteisiin ja haasteisiin. Ohjelman painopisteiden tulee myös olla täysin asiaankuuluvan unionin säännösten ja sovitujen unionin painopisteiden mukaisia.

Valtioneuvosto hyväksyi 11.11.2021 esityksen rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen ohjelmaksi ohjelmakaudelle 2021-2027. Euroopan komissio hyväksyi Suomen ohjelman 25.7.2022 sekä ohjelman muutokset 14.8.2023 ja 23.10.2023.

Rahoitustukivälineen tavoitteet

Rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen tavoitteena on kehittää ja toteuttaa vahva ja tehokas Euroopan yhdennetty rajaturvallisuus ulkorajoilla ja siten edistää sisäisen turvallisuuden korkeaa tasoa unionissa samalla, kun suojataan henkilöiden vapaa liikkuvuus unionin sisällä ja noudatetaan täysimääräisesti asiaankuuluvaa unionin säännöstöä perus- ja ihmisoikeusvelvoitteita noudattaen. Rahoitustukivälineestä voidaan rahoittaa toimia, joilla tuetaan Euroopan yhdennettyä rajaturvallisuutta ulkorajoilla ja yhteistä viisumipolitiikkaa.

Rahoitustukiväline jakaantuu kahteen rahoitustukivälinettä koskevassa EU-asetuksessa määriteltyyn erityistavoitteeseen. Erityistavoitteen 1 puitteissa tuetaan yhteisen eurooppalaisen rajaturvallisuuden kehittämistä laillisten rajanylitysten helpottamiseksi, laittoman maahanmuuton ja muuttoliikkeen sekä rajat ylittävän rikollisuuden ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi. Rahoituksella pyritään varmistamaan, että osaaminen, suorituskyvyt, tilannekuva, infrastruktuuri ja viranomaisyhteistyön prosessit pystyvät vastaamaan nopeasti muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin.

Erityistavoitteen 2 puitteissa tuetaan yhteistä viisumipolitiikkaa. Tavoitteena on varmistaa viisumien myöntämiseen sovellettava yhdenmukainen lähestymistapa, helpottaa laillista matkustamista ja auttaa ehkäisemään muuttoliike- ja turvallisuusriskejä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

Rahoitustukivälineen temaattinen väline

Rahoitustukivälineeseen sisältyy erillinen komission hallinnoima temaattinen väline, jonka avulla on tarkoitus vastata kiireellisiin tarpeisiin ja politiikassa ja unionin painopisteissä tapahtuviin muutoksiin sekä kohdentaa rahoitusta toimiin, joilla on suurta lisäarvoa unionin kannalta. Rahoitus jaetaan komission työohjelmien mukaisesti ja osa siitä voidaan panna täytäntöön myös jäsenvaltioiden ohjelmien kautta. Temaattisesta välineestä osoitetaan rahoitusta erityistoimiin, unionin toimiin ja hätäapuun. BMVI-rahoitustukivälinettä koskevan asetuksen mukaan temaattiseen välineeseen kohdennetaan ohjelmakaudella Euroopan unionin tasolla yhteensä 1 573 miljoonaa euroa.

Temaattisen välineen mukaista rahoitusta voidaan hakea komissiosta ja lisätä ohjelmaan ohjelmakauden aikana, mikäli Suomen tarpeita vastaavaa rahoitusta tulee haettavaksi. Suomi on jo saanut temaattisen välineen kautta seuraaviin erityistoimiin korvamerkittyä rahoitusta, joka on lisätty ohjelmamuutoksilla Suomen BMVI-ohjelmaan:

- Yhteentoimivuuteen liittyvän lainsäädäntökehityksen toimeenpano BMVI-rahoitustukivälineen tuella (1 041 057 euroa)
- Automatisoidut ratkaisut maarajanylityspaikoille (2 012 940 euroa)

Lisäksi Suomelle on myönnetty Älykkäät rajat –erityistoimeen kohdennettua rahoitusta 2 133 333 euroa. Tätä koskeva ohjelmamuutos on tällä hetkellä komissiossa hyväksyttävänä.

Komissio avasi 31.7.2024 erityistoimihaun rajavalvonnan valmiuksien tehostamiseksi Venäjän ja Valko-Venäjän vastaisilla ulkorajoilla. Hakuun on allkoitu yhteensä 150 miljoonaa euroa, ja jäsenvaltio voi hakea enintään 50 miljoonaa euroa kumpaakin rajaa (Venäjä ja Valko-Venäjä) kohden. Siten Suomen saaman rahoituksen enimmäismäärä voi olla 50 miljoonaa euroa. EU-rahoituksen osuus on enintään 90 % kokonaiskustannuksista. Rahoitusta voi käyttää nykyisten rajavalvontajärjestelmien laajentamiseen tai parantamiseen, uusia teknologiamuotoja sisältävien valvontakeinojen käyttöönottoon olemassa olevan infrastruktuurin ja järjestelmien täydentämiseksi sekä viestintäjärjestelmiin, jotka parantavat tiedonsiirtoa ja/tai joilla varmistetaan uusien järjestelmien tai valvontakeinojen tiedon integrointi. Lisäksi erityistoimeen voi sisältyä rajoitetusti (enintään 10 % rahoituksesta) toimia, joilla varmistetaan tai tehostetaan edellä mainittuja toimia ulkorajoilla. Tällaisia voivat olla esim. partioajoneuvot, rajavartioasemat tai henkilöstö ja koulutus, jotka liittyvät suoraan yllä mainittujen, ehdotuspyynnön mukaisten päätoimien täytäntöönpanoon.

Hakemuksen sisältö

Hakemus koskee Euroopan unionin rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen (BMVI) Suomen ohjelmaan haettavaa lisärahoitusta itärajan valvonnan vahvistamiseksi. Suomi tavoittelee komission asettamaa 50 miljoonan euron enimmäismäärää.

Tavoitteena on vahvistaa Suomen rajavalvontakykyä muuttuneessa turvallisuusympäristössä vastaamaan Venäjän aiheuttamiin hybridiuhkiin ja maahanmuuttajien välineellistämiseen. Toimilla pyritään parantamaan tilannekuvaa ja estämään laittomat rajanylitykset, laajentamaan teknisen valvonnan kattavuutta ja turvaamaan partioiden liikkuvuus.

Koska EU:n rahoittamiin toimiin ei voi sisällyttää fyysistä esteitä, kohdistuvat esitetyt toimet itärajan tekniseen valvontaan ja suorituskykyjen kehittämiseen. Suomen hakema rahoitus käytetään radioteknisen valvonnan kehittämiseen (kokonaiskustannukset 28,865 miljoonaa euroa), rajainfrastruktuurin tiedonsiirtoratkaisujen parantamiseen (12,55 miljoonaa euroa), miehittämättömien ilma-alusjärjestelmien hankintaan (6,275 miljoonaa euroa) sekä partioajoneuvojen hankintaan (4,72 miljoonaa euroa). Esitetyt summat sisältävät myös kansallisen rahoituksen osuuden (10 % kokonaiskustannuksista).

Suomen ohjelman rahoitus

Ohjelmakauden alussa Suomen osuus rahoitustukivälineen rahoituksesta oli 77,97 miljoonaa euroa. Temaattisesta välineestä saatu rahoitus on kasvattanut Suomen rahoitusosuutta 81,03 miljoonaan euroon. Erityistavoitteen 1 osuus tästä on 66,14 miljoonaa euroa ja erityistavoitteen 2 osuus on 10,30 miljoonaa euroa. Teknisen avun, jolla katetaan rahastojen toimeenpanoon liittyviä kustannuksia, osuus on 4,59 miljoonaa euroa.

Nyt haettavaksi esitettävästä rahoituksesta 47,17 miljoonaa euroa kohdistuu erityistavoitteeseen 1 ja 2,83 miljoonaa euroa tekniseen apuun.

Vuonna 2024 toteutettavan väliarvioinnin yhteydessä ohjelmaan on mahdollista saada lisärahoitusta edellyttäen, että vähintään 10 % alkuperäisestä rahoitusosuudesta on haettu maksuun 31.12.2024 mennessä. Suomi täyttää tämän edellytyksen. Lisärahoitus allokoidaan jäsenvaltioille rahoitustukivälinettä koskevassa asetuksessa määriteltujen kriteerien perusteella, pohjautuen mm. vuosien 2021-2023 tilastotietoihin ja Euroopan raja- ja merivartioviraston määrittelemiін rajaosuuksien vaikutustasoihin ja painotuskertoimiin.